

Arbeidsnotater

S T A T I S T I S K S E N T R A L B Y R Å

IO 69/5

Oslo, 22. mai 1969

EN RAPPORT OM NORSKE FLERGANGSFLYTTINGER 1966

Av

Thorleif Borge^{x)}

I n n h o l d

	Side
1. Innledning	2
2. Tidligere undersøkelser	3
3. Datamaterialet	3
4. Absolutte og relative kjønns- og aldersfordelinger	4
5. Antall flyttinger blant flergangsflytterne. Sirkulære flyttinger	8
6. De registrerte flyttedatoers fordeling over året	11
7. Flytternes familiestatus. Ikke-flytternes ekteskapelige status	12
8. Alderspyramider	15
9. Etterord	23
10. Litteraturhenvisninger	23

---

x) Skrevet i Gruppen for personmodeller.

I. INNLEDNING

§ 1.A. (Språkbruksregler.) Med (i) en flergangsflytter, (ii) en engangsflytter og (iii) en ikke-flytter vil vi mene en person som i 1966 skiftet norsk bostedskommune (i) minst to ganger, (ii) nøyaktig én gang og (iii) ingen gang. Ikke-flytteren skal dessuten ha vært registrert som bosatt i Norge pr. 31/12 1965.

Vi resonnerer som om enhver flytting det her er tale om, fant sted idet den ble registrert i tilflyttingskommunens folkeregister (jfr. Gilje et al.(1969), p.2).

§ 1.B. (Bakgrunnen for undersøkelsen.) Det ble registrert 173 845 flyttinger i 1966. En utsortering av datamaterialet i Byråets statistikkfile over godkjente flyttinger mellom kommunene i 1966, viste at det var 13 299 flergangsflyttere det året og at disse hadde 27 746 registrerte flyttinger til sammen.

Flergangsflytterne utgjør således en ikke ubetydelig del av den totale flytterbestand. Vi har funnet det interessant å undersøke om de skiller seg ut fra engangsflytterne og ikke-flytterne med hensyn til personlige kjennemerker som kjønn, alder, familiestatus m.m. I tillegg til dette ledet påfallende mange observerte tilfelle av "circulatory migration" (- først én flytting ut av en kommune og siden én flytting tilbake til samme kommune i løpet av året, kfr. Bogue et al.(1957) p.4 -) oss til å peke på enkelte typiske trekk ved flergangsflytternes vandringar.

§ 1.C. (Oppsummering av hovedresultatene.) Våre undersøkelser tyder på at egenskaper som er bestemmende for flyttetilbøyeligheter i sin alminnelighet, i særlig sterk grad gjør seg gjeldende blant flergangsflytterne.

Det er kjent fra flyttestatistikken at kvinner har noe større flyttetilbøyelighet enn menn og at unge mennesker i spesielle aldre har vesentlig større flyttetilbøyelighet enn resten av befolkningen. Flyttinger forekommer hyppigere blant enslige enn blant ektepar og familier med barn.

56,6% av flergangsflytterne var kvinner. Vi anslo de tilsvarende tall for henholdsvis engangsflytterne og ikke-flytterne til 52,5% og 50,4%. Flergangsflytterne konsentrerer seg sterkere enn engangsflytterne om de typiske flyttealdre. Relativt sett forekommer det anslagsvis flere enslige og flere yngre ektepar blant flergangsflytterne enn blant engangsflytterne.

Flergangsflytternes valg av tilflyttingskommuner avhenger i høy

grad av hvor de tidligere har bodd. Nesten 40% av flergangsflytterne bosatte seg ved sin siste flytting i den kommunen som de først flyttet fra.

Av opplysningene som ble gitt i § 1.B, går det frem at de aller fleste flergangsflytterne "bare" flyttet to ganger. Det ble imidlertid registrert inntil seks flyttinger for samme person i 1966.

§ 1.D. I kapitlene 2-8 legger vi frem et utvalg av resultatene fra undersøkelsene vi har utført. Ytterligere resultater finnes i manuskript i Byrået.

2. TIDLIGERE UNDERSØKELSER

§ 2.A. (Storbritannia.) Rowntree (1957) bruker betegnelsen "migrants" om (i) personer som var bosatt i England eller Wales f.o.m. 1/1 1948 t.o.m. 31/12 1950 og som hadde registrerte "moves across local authority boundaries" i denne perioden og (ii) personer som innvandret etter 1/1 1948 og som fra da av forble i England og Wales inntil 31/12 1950. I samsvar med en strengt fastlagt prosedyre ble hver 1 000 "migrant" valgt ut fra "the National Register". Datamaterialet ble brukt til å påvise signifikante sammenhenger mellom alder og antall "migrations". "The early adult ages" hadde størst flyttetilbøyelighet. Våre undersøkelser viste et liknende resultat. I det britiske materialet utgjorde "migrants" med mer enn én "migration" ca. 40% av totalbestanden, mens bare 8,3% av de norske flytterne var flergangsflyttere i 1966.

Rowntrees og våre resultater er neppe sammenliknbare. Observasjonsperiodene såvel som flytterbegrepene er forskjellige.

§ 2.B. (Danmark.) Goldstein (1964) har studert visse trekk ved vandringerne til og fra København over en 12-års periode (1950-1961). Selv om våre undersøkelser har et annet siktemål, nytter vi under utvelgelsen og utsorteringen av datamaterialet til dels den samme metodikk som Goldstein. I hans artikkel gjøres leseren oppmerksom på "the strong desirability of having data available on both the number of migrants and the number of moves they made" (p. 1131).

§ 2.C. (Sverige.) Jakobsson (1969), p.121, skriver: "Geschwind (1957 s.608) rapporterer att av dom som flyttat över kommungräns 1951-55 hade 6 à 7% vid periodens slut återvänt til samma bostadskommun som vid periodens början." Jakobsson gir også selv videre opplysninger.

3. DATAMATERIALET

§ 3.A. For å få en lett håndterlig, men representativ datamengde, skaffet vi oss 13 299 tilfeldig valgte engangsflyttere og like mange tilfeldig valgte ikke-flyttere.

§ 3.B. (Utvelgelsen.) Vår engangsflytterbestand var et rent lotterisk utvalg av personer fra Byråets statistikkfile over godkjente flyttinger mellom kommunene i 1966.

Vår ikke-flytterbestand ble dannet ved en mer komplisert utvelgingsprosess. Først ble 30 000 personer bosatt i Norge pr. 31/12 1965 valgt ut rent lotterisk fra Byråets sentrale personregister (jfr. Skaug (1967) § 3.1). Fra dette utvalget ble så 13 299 ikke-flyttere trukket rent lotterisk. (Ca. 4,3% av den hjemmehørende folkemengde i Norge pr. 31/12 1965 flyttet i 1966. Et betydelig flertall av de 30 000 utvalgte personene falt derfor høyst sannsynlig inn under kategorien "ikke-flyttere".)

§ 3.C. En engangsflytter falt ut av datamaterialet vårt. Dessuten utelot vi en person som ved en feil var kommet med i ikke-flyttergruppen. (Vedkommende var født i 1966. Av vår definisjon i § 1.A følger at en ikke-flytter må være født før 1/1 1966.) Vårt materiale kom således til å bestå av 13 298 ikke-flyttere, like mange engangsflyttere og samtlige 13 299 flergangsflyttere.

§ 3.D. Hver gang tall skulle sammenliknes for våre tre bestander, var det hensiktsmessig å holde personer født i 1966 utenfor undersøkelsen. Årets nyfødte behandles særskilt i §§ 4.E, 7.C.

§ 3.E. Flere opplysninger av teknisk karakter blir gitt i §§ 6.B, 7.F.

4. ABSOLUTTE OG RELATIVE KJØNNNS- OG ALDERSFORDELINGER

§ 4.A. (Kjønnfordelingene.) Tabell 4.1 viser absolutte og relative fordelinger på menn og kvinner i våre tre utvalgte bestander og i den totale folkemengde pr. 31/12 1965. Den store forskjellen i prosentvis fordeling på kvinner og menn blant flytterne på den ene siden og den totale folkemengde på den andre, representerer opplagt systematiske avvik.

Tabell 4.1. Antall menn/kvinner og prosentvis fordeling menn/kvinner i datamaterialets tre bestander og totalbefolkningen

	Flergangs- flyttere		Engangsflyttere		Ikke-flyttere		Total folkemengde pr. 31/12 1965 ^x)	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Menn	5 675	43,4	6 214	47,5	6 600	49,6	1 859 756	49,8
Kvinner..	7 520	56,6	6 861	52,5	6 698	50,4	1 875 434	50,2
Sum	13 195	100,0	13 075	100,0	13 298	100,0	3 735 190	100,0

x) Tallene er hentet fra Folkemengden etter alder 31.des. 1965, tabell 1.

§ 4.B. (Absolutte aldersfordelinger.) Personene ble fordelt i kjønns- og aldersgrupper. De tallmessige resultater er fremstilt grafisk for henholdsvis flergangs-, engangs- og ikke-flytterne i figurene 8.1, 8.2 og 8.3. Aldersgrupperingen er foretatt etter fødselsår. Personer født i 1965 regnes som 1-åringer, personer født i 1964 som 2-åringer osv.

Et to-puklet forløp av aldersfordelingskurvene (liten fallende pukkel 1-5 år, stor klokkeformet pukkel 16-30 år) er typisk for begge flytterbestandene. I spedbarnsalderen er engangsflytternes pukkel noe større enn flergangsflytternes, mens flergangsflytternes klokkeformede pukkel er atskillig høyere og spissere enn engangsflytternes.

For kvinnene når flergangsflytterkurven sitt maksimum i 20-årsalderen, mens mennene først når toppen i 22-årsalderen. Kvinnene er i flertall før 24 år, mennene i flertall mellom 25 og 30 år. For de engangsflyttende menn og kvinner er det topp i 21-årsalderen. Kvinnene er i flertall fra 16 fremover til 25 år. Flytternes alderskurver har et sterkt fallende forløp i aldersintervallet 1-15 år.

Ikke-flytternes alderspyramide er vesensforskjellig fra flytternes. Den er nesten symmetrisk, og de to alderskurvene er tilnærmet rektangulært fordelte i aldrene 1-20 år og 40-65 år. De viser et svakt U-formet forløp i aldersintervallet 20-40 år og avtar jevnt fra en alder (65 år) der dødeligheten begynner å tilta sterkt.

§ 4.C. (Relative aldersfordelinger.) Av resultatene i forrige paragraf kan vi, ved å sammenstille ikke-flytternes alderspyramide med flytternes, slutte at flyttetilbøyeligheten er aldersavhengig. Vi kan imidlertid ennå ikke uttale oss sikkert om i hvilken grad denne avhengigheten gjør seg gjeldende. De omtalte pukler i § 4.B kan nemlig tenkes også å forekomme i totalbefolkningens alderspyramide. I så fall ville det være urimelig å si at personer i aldrene 1-5 år og 16-30 år flytter hyppigere enn folk flest.

Vi skal innføre et måltall for relativ flytterhyppighet. I den forbindelse innføres enkelte symboler:

$L_k^i(x)$ = antall x-årige i-flyttere av kjønn k i materialet

$$L_k^i = \sum_{x \geq 1} L_k^i(x)$$

$N_k^i(x)$ = antall registrerte x-årige i-flyttere av kjønn k i hele befolkningen i 1966

$$N_k^i = \sum_{x \geq 1} N_k^i(x)$$

$M_k(x)$ = antall (x-1)-årige innbyggere i Norge av kjønn k pr. 31/12 1965.

Vi setter k lik m (= maskulin) eller f (= femin) alt etter som det dreier seg om menn eller kvinner. Analogt settes i lik fl (= flergangs-) eller en (= engangs-) avhengig av den angjeldende flytterbestand.

Med i-flytterhyppigheten for x-årige personer av kjønn k skal vi mene forholdstallet

$$F_k^i(x) = \frac{N_k^i(x)}{M_k(x)}; \quad i = fl, en; \quad k = f, m; \quad x \geq 1.$$

$L_k^i(x)$ har vi fremstilt grafisk i figurene 8.1-2, og L_k^i er oppgitt i tabell 4.1. $L_k^{fl}(x) = N_k^{fl}(x)$. Byrået har opplysninger om størrelsen av $M_k(x)$ i manuskript.

Et rimelig anslag for $N_k^{en}(x)$ ville være

$$\hat{N}_k^{en}(x) = L_k^{en}(x) \cdot \frac{N_k^{en}}{L_k^{en}}.$$

I tabell 5.1 er størrelsene $N_k^{en} + N_k^{en}(0)$ (k=m,f) oppgitt.

Tabell 20 i Folkemengdens bevegelse 1966 oppgir ikke $N_k^{en}(0) + N_k^{fl}(0)$.

Vi kan derfor ikke på grunnlag av vårt datamateriale samt foreliggende, kjente tabeller beregne $N_k^{en}(0)$. Det er imidlertid rimelig å anta at tilnærmelsen

$$\frac{N_k^{en}}{L_k^{en}} \approx \frac{N_k^{en} + N_k^{en}(0)}{L_k^{en} + L_k^{en}(0)}$$

er god, og $L_k^{en}(0)$ er oppgitt i tabell 4.2. Vi lar derfor observatorene

$$\hat{N}_k^{en}(x) = \frac{N_k^{en} + N_k^{en}(0)}{L_k^{en} + L_k^{en}(0)} \cdot L_k^{en}(x)$$

og

$$\hat{F}_k^{en}(x) = \frac{\hat{N}_k^{en}(x)}{M_k(x)}$$

være våre estimater for henholdsvis $N_k^{en}(x)$ og $F_k^{en}(x)$.

I figurene 8.4 og 8.5 er flytterhyppigheter pr. 10 000 innbyggere (dvs. $10\,000 F_k^{fl}(x)$ og $10\,000 \hat{F}_k^{en}(x)$; $k=m,f$; $x=1,2,\dots,80$) avtegnet grafisk for henholdsvis flergangs- og engangsflytterne.

De relative fordelingskurvene kan minne meget om de absolutte fordelingskurvene. Sammenliknet med resultatene i forrige avsnitt, er alderspyramidenes 1-5 pukler atskillig mindre i forhold til de samme pyramidens 16-30 pukler. Sistnevnte pukler er dessuten svært meget spissere enn de tilsvarende pukler i absoluttfordelingskurvene.

§ 4.D. (Kommentar til begrepene "flytterhyppighet" og "flytte-tilbøyelighet".) $F_k^i(x)$ gir ikke nøyaktig uttrykk for forholdet mellom antall registrerte x -årige i -flyttere av kjønn k og antall personer som har hatt muligheter til å bli registrert i denne (x,i,k) -gruppen. Enhver som var registrert som bosatt i Norge den 31. des. 1965, vil nødvendigvis falle inn under én av våre tre flytterkategorier (jfr. § 1.A). Man kan imidlertid ha oppfylt kravene vi stiller til en flytter (en- eller flergangsflytter) selv om man innvandret i 1966. Vi fant det for komplisert og for kostbart å holde innvandrerne blant flytterne utenfor undersøkelsen.

Jeg bruker gjennomgående det antall ganger en person har skiftet bostedskommune i 1966, som mål for vedkommendes flyttetilbøyelighet. Dette måltallet har benevnningen flyttinger pr. år. Innføringen av en slik tallstørrelse synes berettiget hvis personene har vært bosatt i Norge gjennom hele året 1966. Men enkeltindividene i materialet kan ha avgått ved døden eller vandret inn eller ut av landet i observasjonsperioden vår. Det kunne derfor være vel så fornuftig å anslå deres respektive flytte-tilbøyeligheter ved tallene vi får når det antall ganger de har flyttet deles med det antall tidsenheter de har opplevd som norske innbyggere i 1966. Brukes året som tidsenhet, er våre to flyttetilbøyelighetstall like store for flyttere som har gjennomlevet hele 1966 i Norge.

E k s e m p e l: I dagligtale kan det virke misvisende å si at en som var bosatt i landet mellom 20. juni og 20. august og flyttet én gang i denne perioden, har samme flyttetilbøyelighet som en engangsflytter som har bodd i Norge et helt kalenderår eller mer. Et slikt utsagn ledes vi ikke til når det alternative flyttetilbøyelighetsmål benyttes; førstnevnte persons flyttetilbøyelighet blir 6 ganger pr. år, sistnevntes 1 gang pr. år.

I en mer nøyaktig undersøkelse burde man nok ha sørget for at årets nyfødte og døde samt inn- og utvandrerne ikke hadde kunnet komme med i datamaterialet.

§ 4.E. (0-åringene.) Av tabell 4.2 er det ingen grunn til å slutte at barn ikke har den samme flyttetilbøyelighet^{x)} i sine to første leveår. Fødselstallene for 1965 og 1966 er av noenlunde samme størrelsesorden. Over 90% av flergangsflytterne flyttet bare to ganger (se § 5.B). Fordeler fødsels- såvel som flyttedatoene seg forholdsvis jevnt over året, skulle derfor tabellresultatene være som ventet; ca. dobbelt så mange engangsflyttende 1-åringer som 0-åringer og ca. fire ganger så mange flergangsflyttende 1-åringer som 0-åringer.

Tabell 4.2. Antall barn under 2 år i flytterbestandene

	0 år		1 år	
	Gutter	Piker	Gutter	Piker
Engangsflyttere	115	108	225	208
Flergangsflyttere	51	53	208	201

5. ANTALL FLYTTINGER BLANT FLERGANGSFLYTTERNE. SIRKULÆRE FLYTTINGER

§ 5.A. (Det totale antall j-gangsflyttere; j = 1,2,3,4,5,6.)

Vi har innsamlet oppgaver over hvor mange ganger hver og en av flergangsflytterne flyttet. Resultatet er sammenstilt med opplysningen som ble gitt i § 1.B om det totale antall flyttinger i 1966, i tabell 5.1.

Tabell 5.1. Registrerte flyttinger og flyttere i 1966

	Menn	Kvinner	Sum
A. Antall engangsflyttere	68 915	77 184	146 099
B. Antall togangsflyttere	5 300	6 973	12 273
C. Antall tregangsflyttere	376	549	925
D. Antall firegangsflyttere	40	42	82
E. Antall femgangsflyttere	8	9	17
F. Antall seksgangsflyttere	2	0	2
G. Antall flergangsflyttere (B+C+D+E+F) ..	5 726	7 573	13 299
H. Antall flyttere (A+G)	74 641	84 757	159 398
I. Antall flyttinger Flergangsflyttere (2B + 3C + 4D + 5E + 6F)	11 940	15 806	27 746
J. Antall flyttinger Totalt (A+I)	80 855	92 990	173 845

x) Antall flyttinger pr. antall gjennomlevde tidsenheter.

§ 5.B. (Flergangsflytterbestandens flyttetilbøyelighet.)

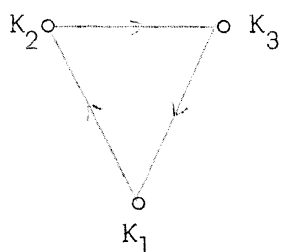
Det fremgår av tabell 5.1 at 92,5% av de mannlige og 92,0% av de kvinnelige flergangsflytterne bare flyttet to ganger.

Blant flergangsflytterne flyttet mennene (kvinnene) gjennomsnittlig $11\ 940 : 5\ 726 = 2,09$ ($15\ 806 : 7\ 573 = 2,09$) ganger. Disse forholdstallene er tenkelige mål for de respektive bestanders flyttetilbøyelighet. Analogt med § 4.D får vi et alternativt måltall for en bestands flyttetilbøyelighet ved å dividere dens totale antall flyttinger med summen av det antall tidsenheter enkeltindividene har hatt muligheter til å flytte i. En slik brøk kan jevnføres med de estimerte flytte- og dødsintensitetene i Hoem (1968) § 3.E, p.7. Benevnes tidsenheten år, kan vi adoptere terminologien til Hoem (1967) og bruke betegnelsen middellevetiden om brøkens nevner.

§ 5.C. (Sirkulære flyttinger.) I § 1.B innførte vi begrepet "circulatory migration" som vi vil oversette med "sirkulær flytting". Har en persons sirkulære flyttebevegelse vært slik at sist registrerte tilflyttingskommune også var først registrerte fraflyttingskommune for hans eller hennes vedkommende, skal vi kalle denne personen en tilbakeflytter. Togangsflyttere som flytter sirkulært, er forutsetningsvis også tilbakeflyttere. En tregangsflytter kan flytte sirkulært på 4 forskjellige måter (se figur 5.2).

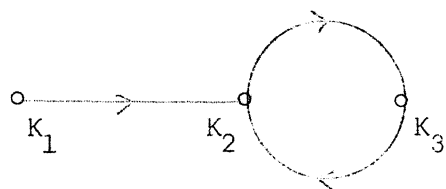
Figur 5.2. Skjematisk fremstilling av tre-gangsflytterens mulige sirkulære flyttebevegelser.

5.2.a

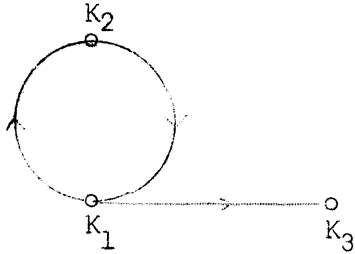
1. flytting fra K_1 til K_2
  2. " " K_2 " K_3
  3. " " K_3 " K_1
- Én sirkulær flyttebevegelse.
Tilbakeflytting

5.2.b

1. flytting fra K_1 til K_2
  2. " " K_2 " K_3
  3. " " K_3 " K_2
- Én sirkulær flyttebevegelse

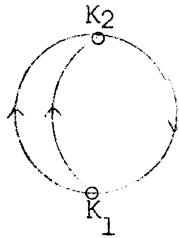
5.3.c

1. flytting fra K_1 til K_2
2. " " K_2 " K_1
3. " " K_1 " K_3

En sirkulær flyttebevegelse

5.3.d

1. flytting fra K_1 til K_2
2. " " K_1 " K_2
3. " " K_1 " K_2

To sirkulære flyttebevegelser

Tabell 5.3. Flergangsflytterne fordelt etter flyttetilbøyelighet, kjønn og antall sirkulære flyttebevegelser. Tallene i parentes angir antall tilbakeflyttere

Ant. sirkulære flyttebevegelser	Antall flyttinger		2		3		4 eller flere		Sum	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0	3117	4119	163	187	25	13	3305	4399		
1	2183(2183)	2774(2774)	180(55)	300 (79)	18(1)	19 (2)	2381(2239)	3093(2855)		
2 eller flere	-	-	33 (-)	62 (4) ^{x)}	7(5)	19(10)	40 (5)	81 (14)		
Sum	5300(2183)	6973(2774)	376(55)	549(83)	50(6)	51(12)	5726(2244)	7573(2869)		

x) Etter våre forutsetninger kan en tre-gangs tilbakeflytter ikke flytte sirkulært mer enn én gang. Tilbakeflytterne er telt opp i flere forskjellige maskinprogrammer med totaltallene 2 244 og 2 869 for henholdsvis menn og kvinner som resultat. Den påviste uoverensstemmelse skyldes trolig feilsortering innen den kvinnelige tilbakeflyttingsbestand.

Av tabell 5.3 kan vi slutte at hele 39,2% av de mannlige og 37,9% av de kvinnelige flergangsflytterne var tilbakeflyttere.

Opptelling viste at formene på tilbakeflytternes og flergangsflytternes respektive alderspyramider var omtrent de samme. Tallene finnes i manuskript i Byrået.

Henholdsvis 42,3% og 41,9% av de flergangsflyttende menn og kvinner flyttet sirkulært. De tilsvarende prosenttall for dem som flyttet tre ganger eller mer, er 55,9 og 66,7.

§ 5.D. Byråets befolkningsprognosemodell ser bort fra flergangsflyttingene idet man bare tar bostedskommunene pr. 1/1 og 31/12 med i årets "flytteregnskap" (jfr. Hoem (1968) § 6.C, p.14). Eventuelle tilbakeflyttere i datamaterialet har samme bopel ved årets begynnelse og slutt. De vil derfor bli regnet som ikke-flyttere i den sammenhengen.

6. DE REGISTRERTE FLYTTEDATOERS FORDELING OVER ÅRET

§ 6.A. Påvisning av sesongmessige variasjoner i flyttetilbøyelighetene er først og fremst interessante i forbindelse med den flyttedato som oppgis av flytteren. Dette er en annen dato enn den registrerte flyttedatoen (kfr. § 1.A og Gilje et al. (1969) p.2). Vi delte likevel året inn i 13 "måneder" (12 "måneder" à 28 dager og den 13. og siste med 29 dager) og telte opp antall registrerte flyttinger i hver "måned".

Tabell 6.1. Antall flyttinger i prosent av "månedlig" årsgjennomsnitt

		"Måned"	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	Gjennomsnittlig ant. flyttinger pr. "måned"
Tidsrom			1/1- 28/1	29/1- 25/2	26/2- 25/3	26/3- 22/4	23/4- 20/5	21/5- 17/6	18/6- 15/7	16/7- 12/8	13/8- 9/9	10/9- 7/10	8/10- 4/11	5/11- 2/12	3/12- 31/12	
Flergangs- flyttere	Menn		125,0	121,6	94,7	72,4	81,8	81,4	85,7	71,0	108,1	123,9	132,0	117,7	84,7	918,5
	Kvin- ner		127,2	125,8	96,6	68,7	73,3	78,7	90,2	71,6	120,3	120,0	127,0	114,5	86,1	1215,8
Engangs- flyttere	Menn		100,7	92,0	82,0	57,1	70,6	74,0	103,9	93,1	137,2	132,9	135,2	128,0	93,5	486,8
	Kvin- ner		102,0	99,6	70,1	63,8	66,4	81,5	93,6	91,2	143,6	142,1	139,7	120,9	85,2	536,1

Blant engangsflytterne skilte høstmånedene 9, 10, 11 og 12 seg ut som typiske flyttermåneder. I vårmånedene 3, 4, 5 og 6 flyttet de minst.

For flergangsflytterbestandens vedkommende er disse høstmånedene sammen med årets to første "måneder" typiske flytteperioder. I månedene 4 og 8 flyttes det minst.

Vi legger merke til at "spredningen" er størst i engangsflyttermaterialet. Ved siden av dette er det flergangsflytternes tendens til å flytte mye tidlig på året som skiller sesongtilbøyelighetene fra hverandre. En slik observasjon er

ikke oppsiktsvekkende. Det synes ganske naturlig at mange flergangsflyttere innleverer flyttemeldinger i begynnelsen av året. Innen året er omme, skal de jo ha flyttet minst én gang til. Den påfallende store flyttetilbøyeligheten om høsten avslører antakelig et administrativt "lag" (eller ventetider for å uttrykke oss som Gilje et al. (1969) § 3.A, p.4) mellom oppgitte og registrerte flyttedatoer. Transportbyråene har nemlig høysesong om sommeren. På grunn av ferier m.m. er "laget" neppe konstant. Det vil sannsynligvis også variere fra kommune til kommune.

§ 6.B. En person som har skiftet bostedskommune regnes ikke som flyttet før folkeregisteret har kvittert for flyttemeldingen (jfr. § 1.A). Således må vi regne med at en del av de registrerte flyttingene i vårt materiale faktisk fant sted i 1965. Likeledes er nok en del av flyttingene som faktisk foregikk i slutten av 1966 først med på Byråets flyttestatistikfile for 1967.

7. FLYTTERNES FAMILIESTATUS. IKKE-FLYTTERNES EKTESKAPELIGE STATUS

§ 7.A. (Familiestatus.) Modellen i Hoem (1968) betrakter enkeltindividene som flyttende enheter. Det nevnes likevel uttrykkelig at det kunne være fordelaktig å bruke den flyttende husstand, "familien"^x), som enhet istedenfor. Vårt datamateriale inneholder opplysninger om hvilken status (familiestatus) hver av flytterne har innen sine respektive flyttende husstander på følgende måte: Hvis en person flytter alene, karakteriseres vedkommende som enslig. Flytter to eller flere husstandsmedlemmer sammen, karakteriseres én av dem som hovedperson og de (det) øvrige medlemmer (medlem) som medflyttere (medflytter).

Figurene 8.6 og 8.7 fremstiller alderspyramidene for enslige, hovedpersoner og medflyttere innen henholdsvis flergangs- og engangsflytterbestanden. Hver av alderskurvene har svært egenartede forløp avhengig av familiestatus foruten kjønn og flyttetilbøyelighet.

Som ventet er de enslige i flertall i hver av bestandene. De er

Tabell 7.1. Prosentvis fordeling av flytterne etter kjønn og familiestatus

	Enslige		Hovedpersoner		Medflyttere		Sum	
	FF	EF	FF	EF	FF	EF	FF	EF
Menn	61,7	40,4	20,8	32,3	17,5	27,3	100,0	100,0
Kvinner ...	67,6	45,6	3,8	3,8	28,6	50,6	100,0	100,0

FF = flergangsflytter
EF = engangsflytter

x) Ordet settes i anførselstegn fordi det i visse tilfelle kan gi misvisende assosiasjoner.

allikevel ikke i absolutt majoritet blant engangsflytterne. Sammenliknet med flergangsflytterne er det blant engangsflytterne flere mannlige hovedpersoner, flere kvinnelige medflyttere og færre enslige - relativt sett.

Resultatene i dette kapitlet og kapittel 4 gir oss en fornemmelse av at "people are more mobile at the early adult ages, when they are perhaps not finally settled in their trade and profession and often before they have married or begun to have families". Et jevnt avtakende antall flyttende barn like til 15-16-års alderen underbygger antakelsen om at "children of this age are likely to be a handicap to migration, partly because of the wish of parents for their children to have a settled education" (Rowntree (1957) p.5). Nevnte karakteristika ved flytte-tilbøyelighetene gjør seg sterkere gjeldende for flergangsflytternes enn for engangsflytternes vedkommende.

§ 7.B. (Flyttetilbøyelighet og sosial status). I oppsummeringen til Rowntree (1957) fremheves følgende resultat: "Marriage has an effect upon migration, but probably nothing like as great an effect as the search for employment". Vårt datamateriale inneholder dessverre ikke opplysninger om sosial status.

En del av flergangsflytterne er muligens personer med sesongarbeid. Gifte personer med barn og fast bolig er riktignok som regel registrert i den kommunen der familien er bosatt, uansett arbeidssted. Unntak kan imidlertid gjelde for barnløse ektepar, spesielt når begge er yrkesaktive og deres boligforhold er noe ubestemt.

Tilbakeflytting gjelder trolig først og fremst enslige/yrkesaktive - kanskje særlig unge piker (sykepleiersker etc.) - men også skoleungdom/studenter (beskatningsforhold m.v.). (Helge Skaug: En registreringssjef på Nordmøre sa en gang til meg: "Disse ungjentene er det nesten uråd å holde styr på; de farer frem og tilbake mellom byen (Molde) og kommunen her som kvikksølv".)

§ 7.C. (0-åringene.) Av tabell 7.2 ser vi at påfallende mange barn i de laveste aldre har den for dem noe merkvverdige familiestatus "enslig".

Tabell 7.2. Barn under 2 år fordelt etter kjønn og familiestatus

	Alder	Enslige		Medflyttere	
		Gutter	Piker	Gutter	Piker
Flergangsflyttere:	0	5	9	46	44
	1	19	17	189	184
Engangsflyttere:	0	12	12	103	96
	1	10	6	215	203

Det er ikke uvanlig at "uventede" barn i den første tiden plasseres hos pleieforeldre. Når foreldrene (mødrene) siden tar barna til seg, blir de registrert som "enslige" flyttere. Det har også hendt at foreldrene (moren) "glemmer" å føre spedbarnet opp på flyttemeldingen, slik at det senere må skrives ut særskilt flytteattest for barnet.

§ 7.D. Vi har ovenfor betraktet flergangsflytternes familiestatus ved første flytting. En nærmere undersøkelse viste at påfallende mange flergangsflyttere endret familiestatus fra en flytting til den neste. Mesteparten av statusovergangene var enten enslig → hovedperson eller enslig → medflytter (åpenbart personer som har giftet seg). Tallene foreligger i manuskript i Byrået.

Med en lengre observasjonsperiode enn ett år, kan det bildet vi har dannet oss av diverse karakteristika ved flyttetilbøyelighetene endre seg.

§ 7.E. I Byråets statistikkfile over godkjente flyttinger i 1966 foreligger ikke ekteskapelig status. Ved hjelp av personregisteret kan selvfølgelig flytternes ekteskapelige status finnes. Vi påtok oss ikke utførelsen av et så tidkrevende og kostbart arbeid. En interessant planlagt undersøkelse falt dermed bort.

§ 7.F. I figur 8.8 er ikke-flytterne fordelt etter alder, kjønn og ekteskapelig status. Personregisteret kan foreløpig ikke skille fullstendig mellom separerte og fraskilte. Det foreligger således fire muligheter for en persons ekteskapelige status: ugift, gift, enkemann/enke og separert/fraskilt.

(Av "tekniske" grunner måtte vi holde 19 personer utenfor denne undersøkelsen. En gransking av datamaterialet i personregisteret viste at 18 av disse personene egentlig ikke burde ha vært regnet med i ikke-flyttergruppen overhodet; enten eksisterte de bare som skapkort eller så kom det tilgangsmeldinger på dem i 1966.)

Tabell 7.3. Ikke-flytterne fordelt etter kjønn og ekteskapelig status

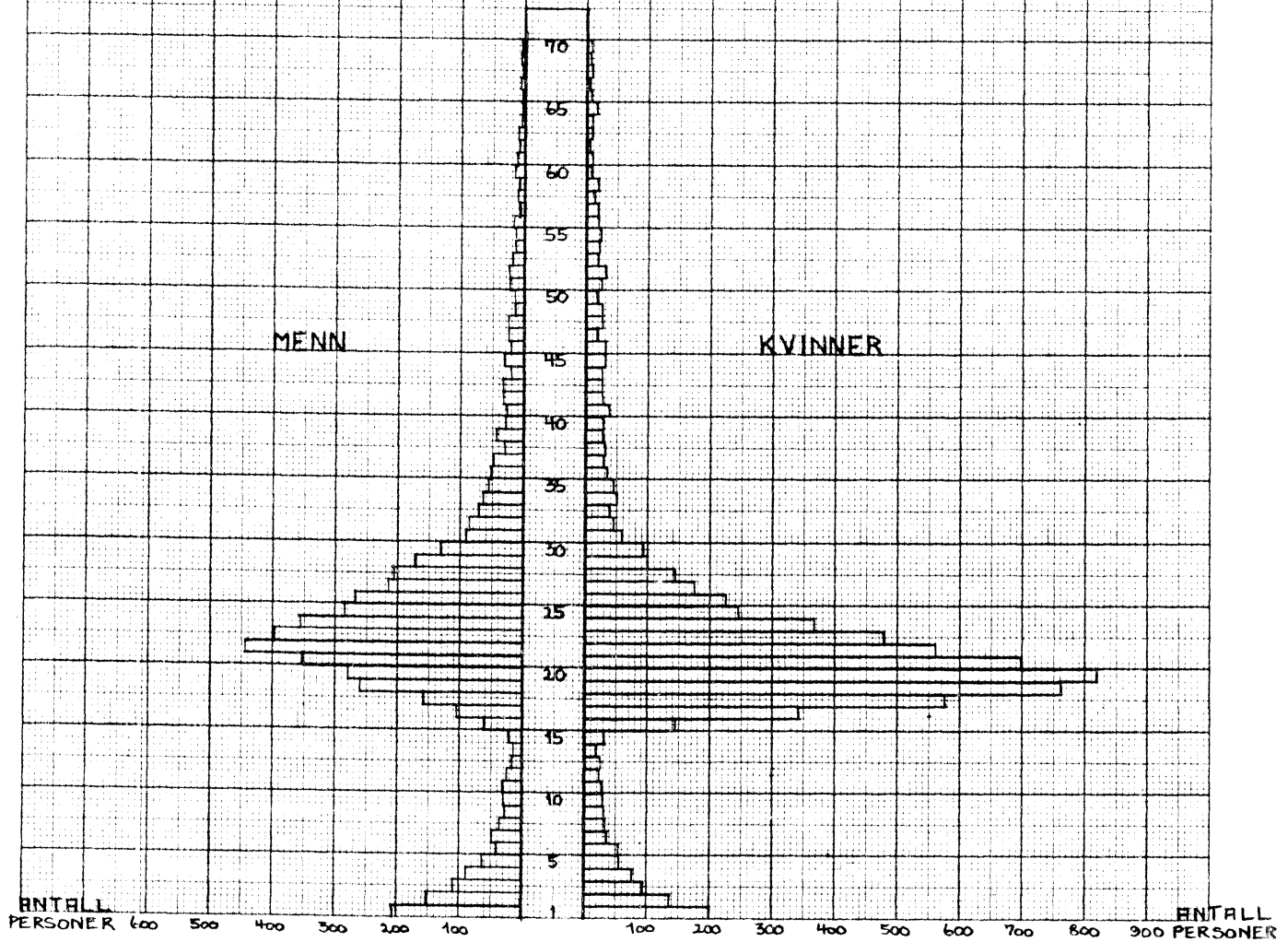
	Ugift	Gift	Enkemann/ enke	Separert/ fraskilt	Sum
Menn	3 131	3 228	153	75	6 587
Kvinner	2 876	3 208	471	137	6 692

Alderspyramidene i figur 8.8 er nokså symmetriske. Brudd på symmetrien kan muligens forklares ved at kvinnene gifter seg før mennene og lever lengre enn dem.

8. ALDERSPYRAMIDER

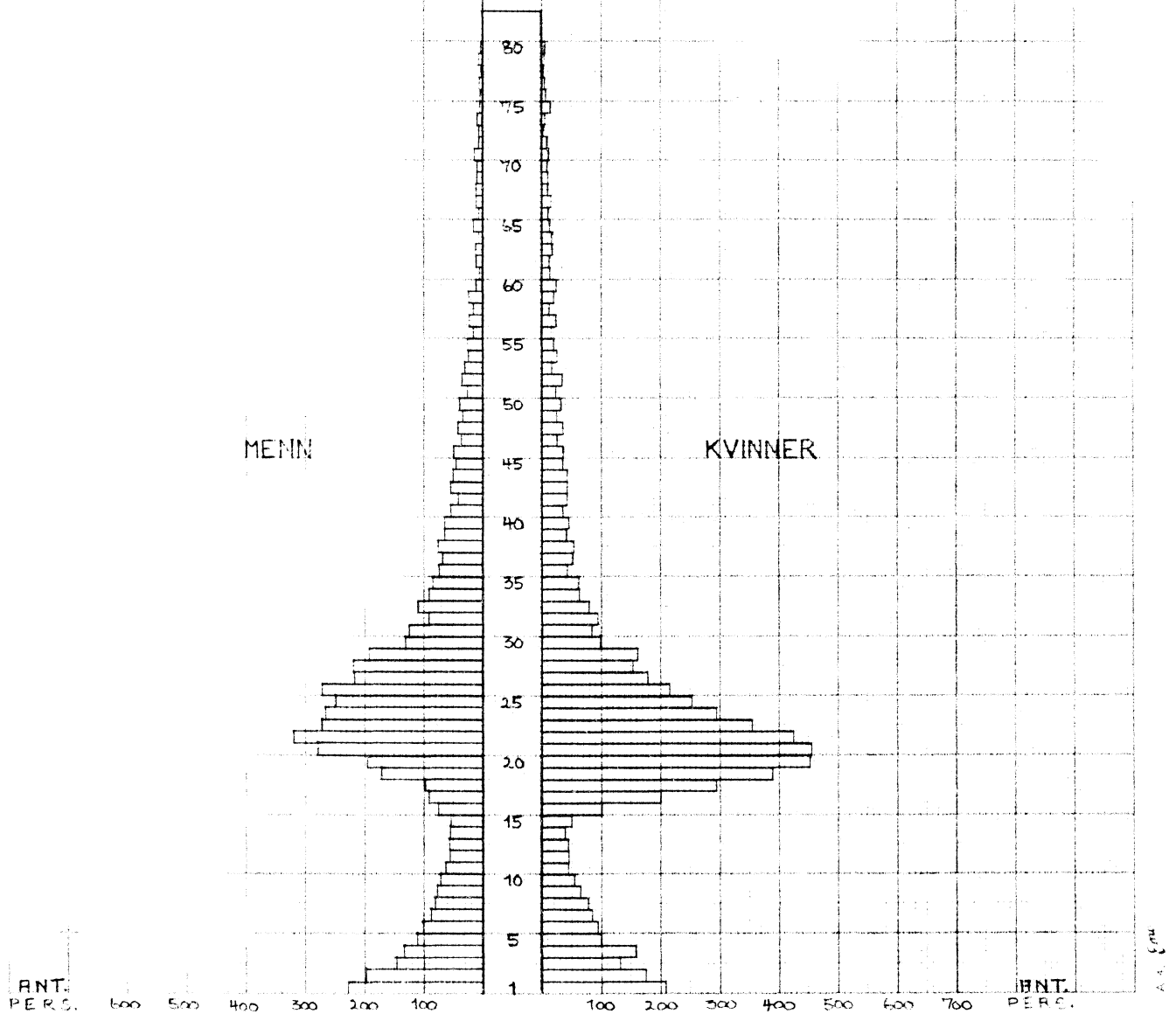
FIGUR 8.1

ALDERSFORDELING FOR FLERGANGSELYTTERE 1966

FIGUR 8.2

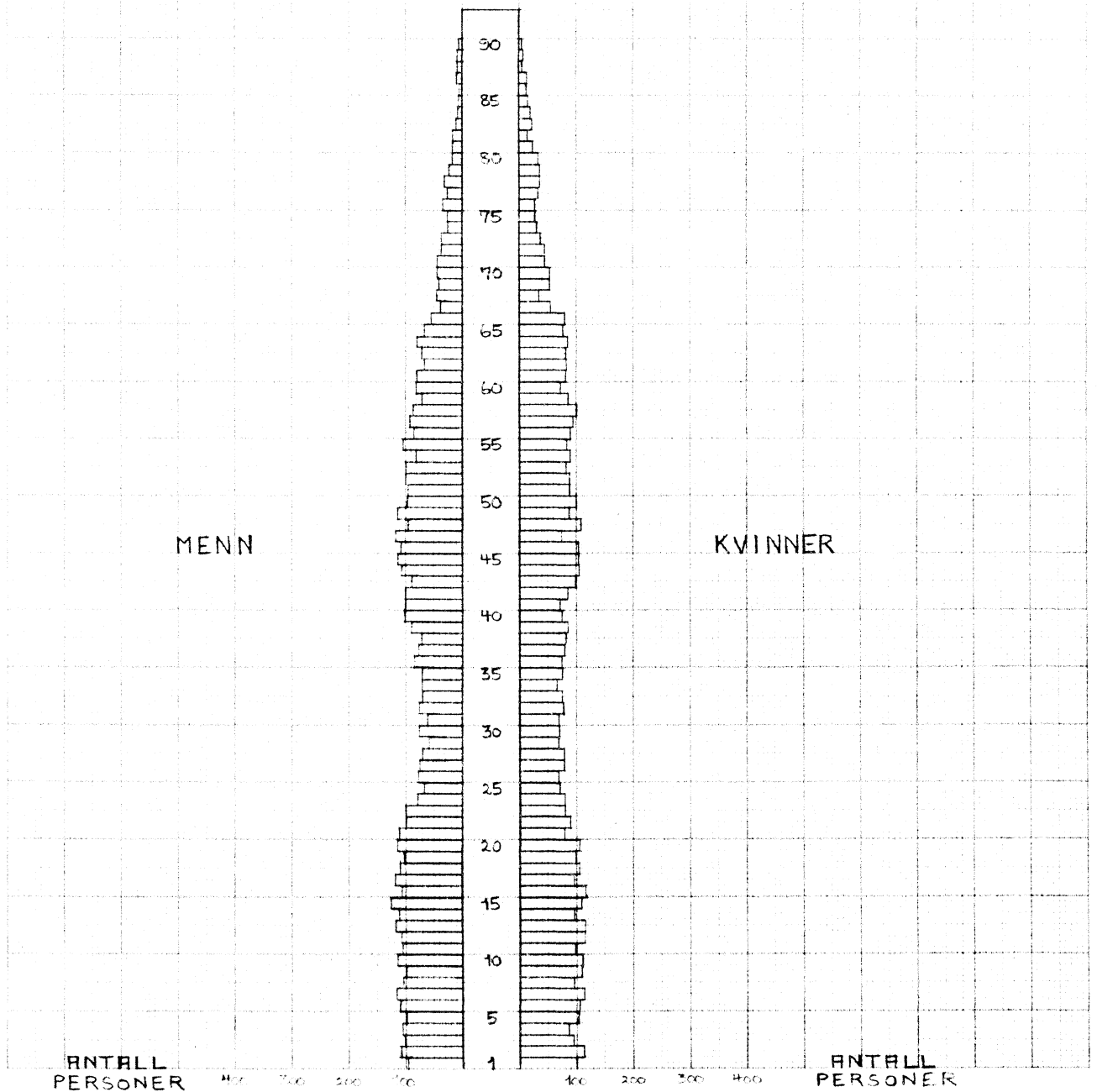
ALDERSFORDDELING FOR ENGANGSFLYTTERE 1966

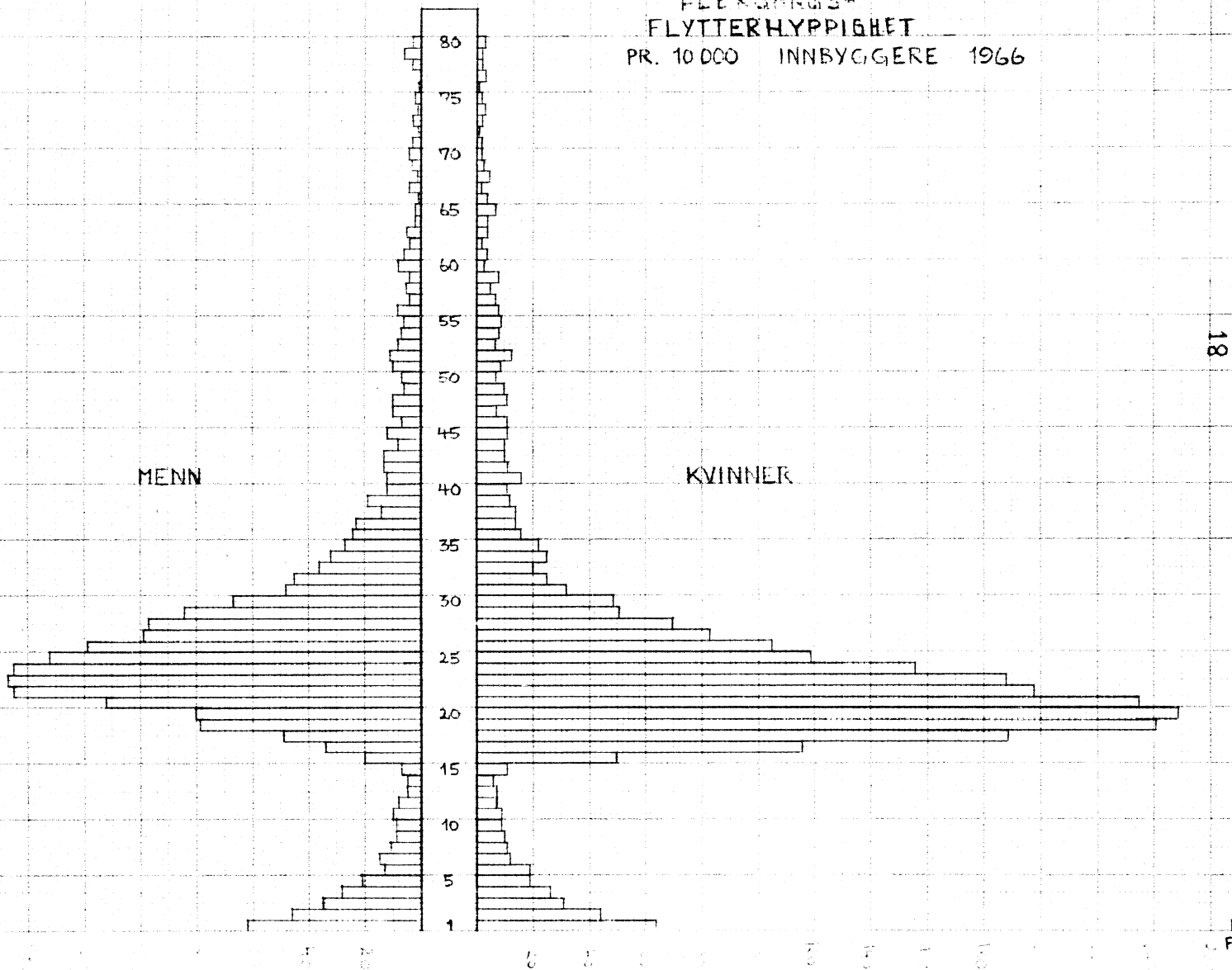
FIGUR 8.3

ALDERSFØRDELING FOR IKKE-FLYTTERE 1966

FIGUR 8.4

FLEKRSRINGS-
FLYTTERHYPPIGHET
PR. 10 000 INNBYGGERE 1966

18

ANT.
PERS.

ANT.
PERS.

FIGUR 8.5

ESTIMERT
ENGANGS-
FLYTTERHYPPIGHET
Pr. 10000 INNBYGGERE 1966

19

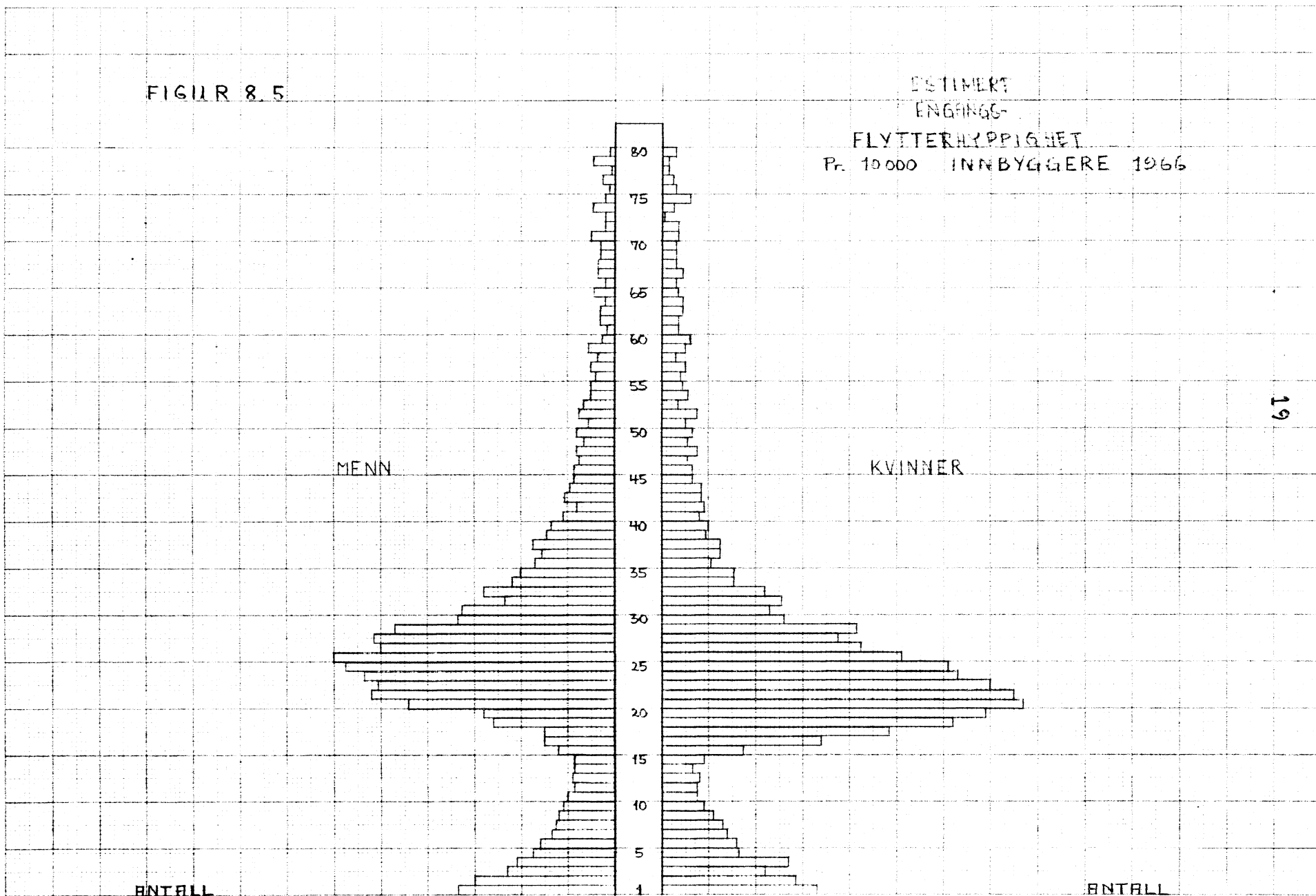
MENN

KVINNER

ANTALL
PERSONER

ANTALL
PERSONER

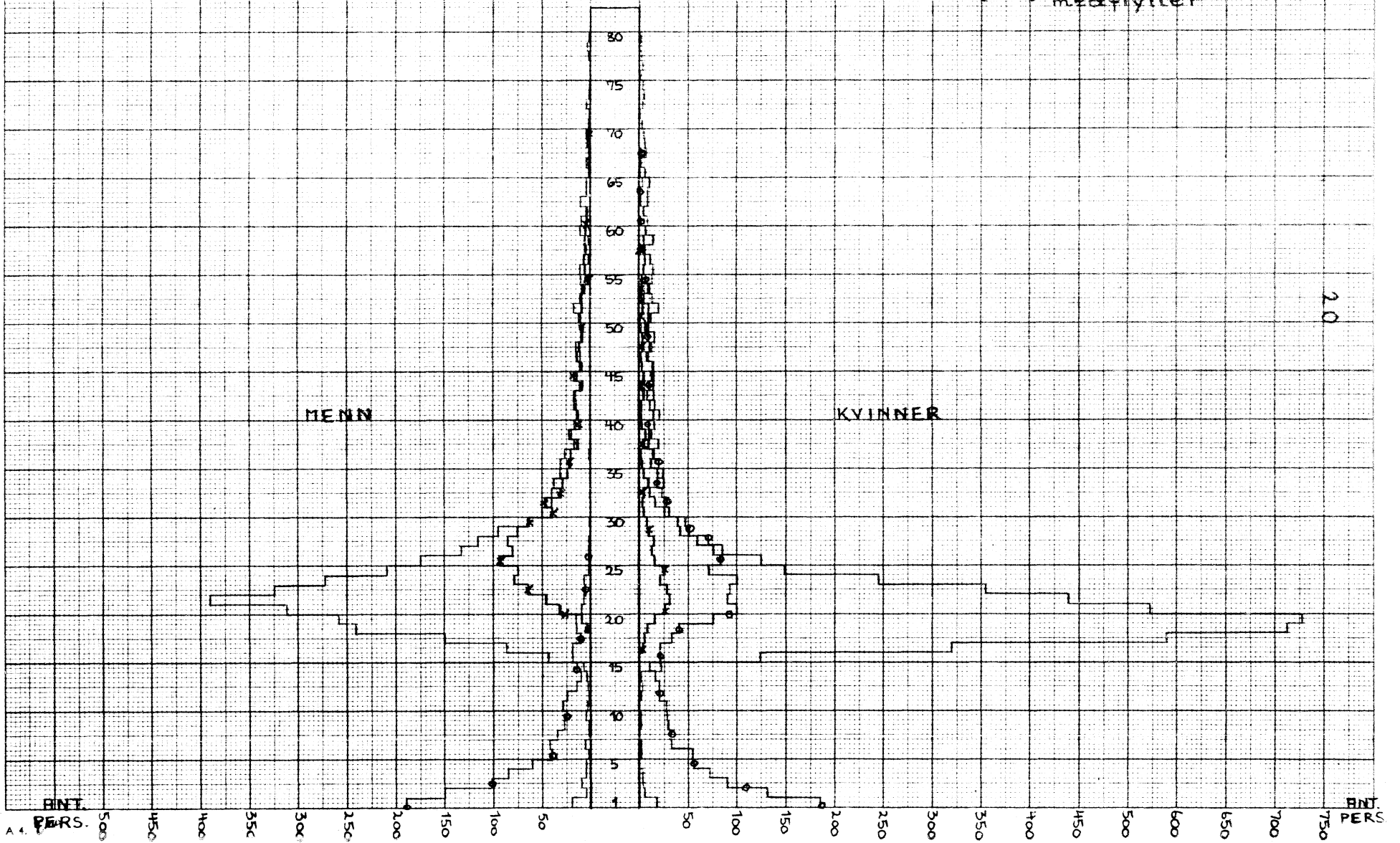
A 4. Em

FIGUR 8.6

FLERGANGSFLYTTERE etter alder og familjestatus ved første flytting

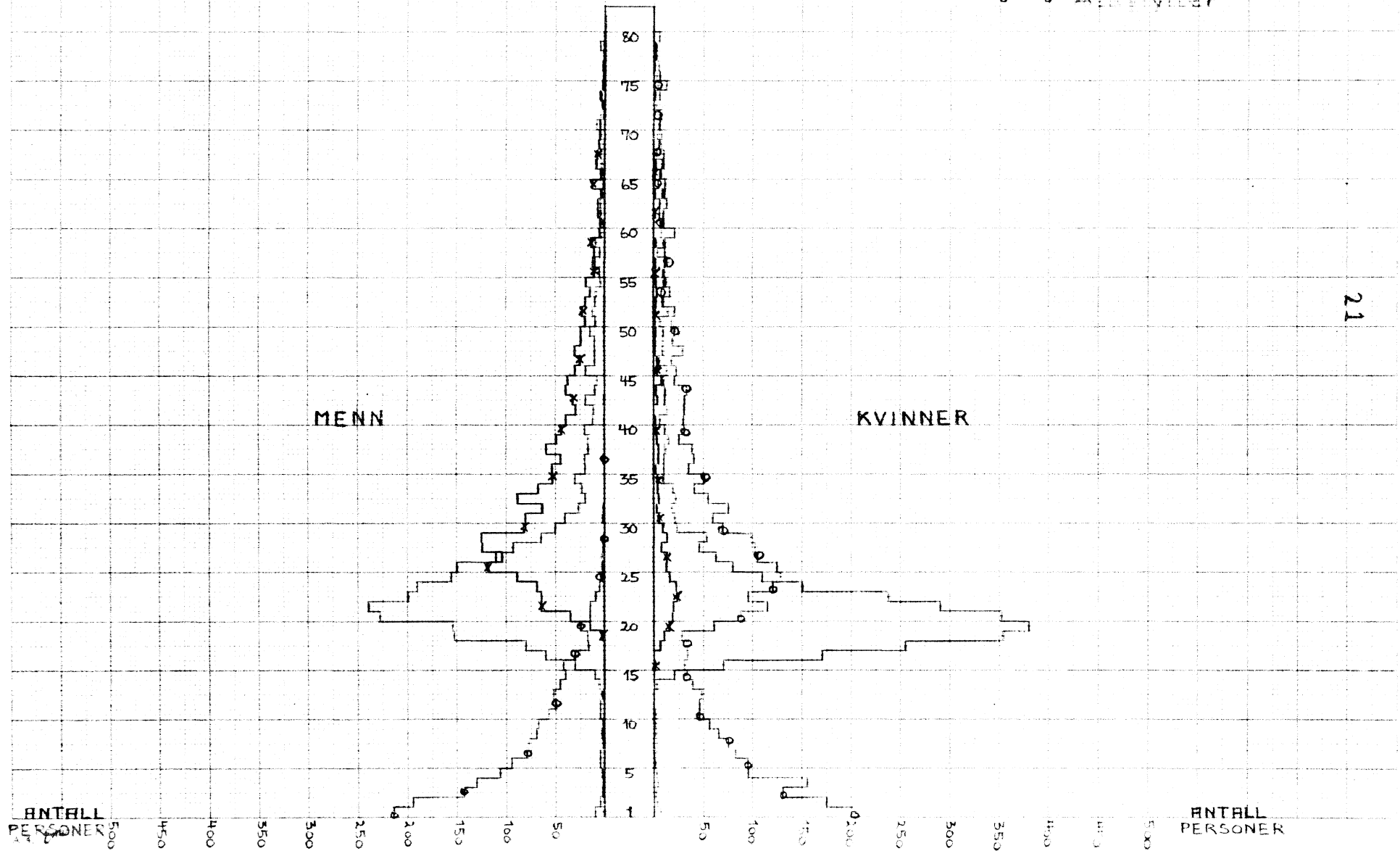
- enslig
- x x hovedperson
- o o medflytter

FIGUR 8.7

ENGANGSFlyTTERE etter alder og familiestatus

— enlig
x—x hovedperson
o—o medflytter

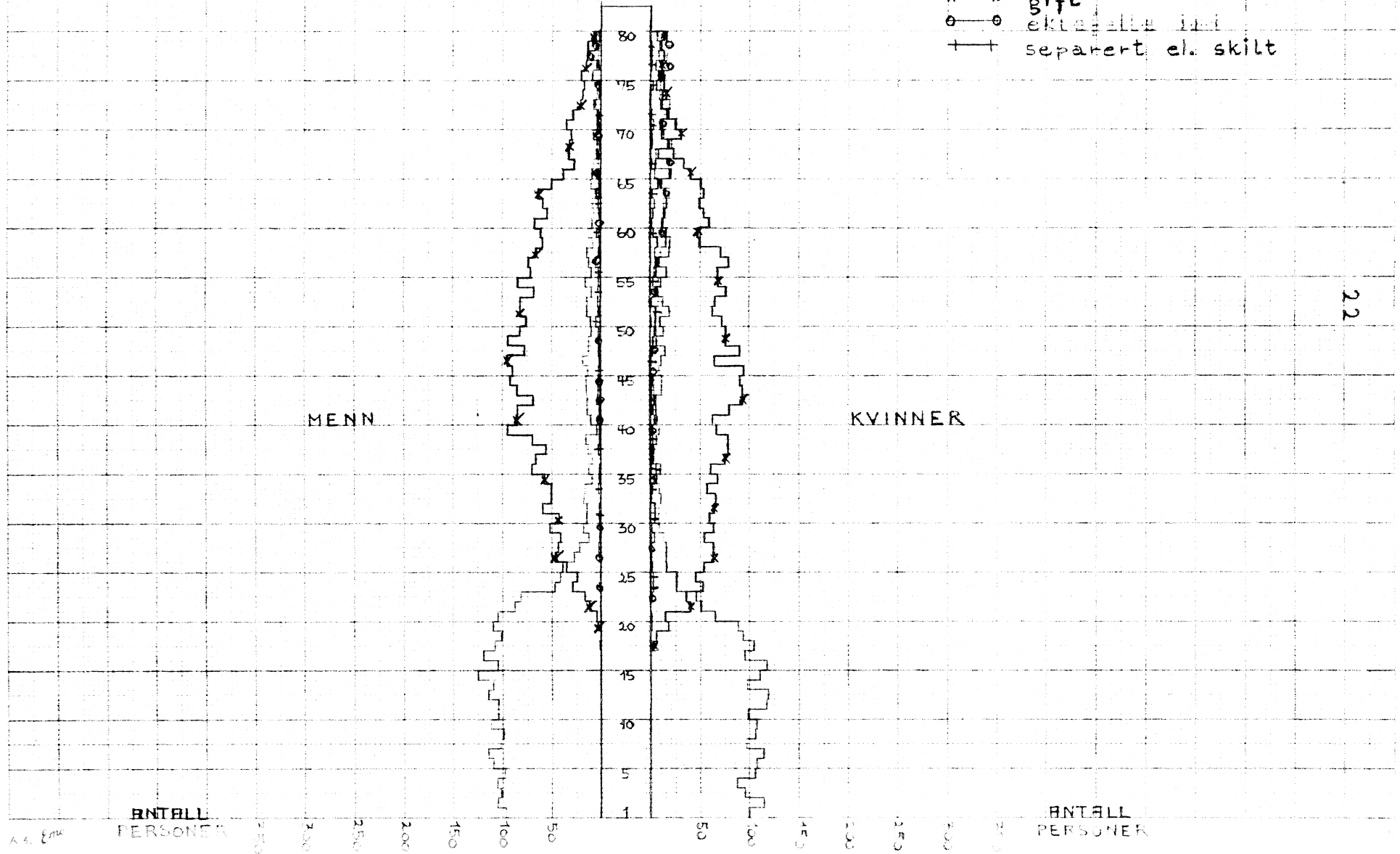

FIGUR 8.8

IKKE-FLYTTERE etter alder og ekteskapelig status

- ugift
- x-x gift
- o-o ektefelle inn
- + + separert el. skilt

22

ANTALL PERSONER

ANTALL PERSONER

9. ETTERORD

Undersøkelsene er utført etter Jan M. Hoems anvisninger. Rapportens endelige fremstillingsform bærer preg av hans utallige råd og rettelser.

Tor Aa. Halvorsen, Gerd S. Lettenstrøm, Svein Nordbotten, Gisle Skancke, Helge Skaug og Fridtjof Wiese har skrevet nyttige kommentarer. Halvorsen skaffet dessuten datamaterialet til veie og stod til tjeneste hver gang jeg stod fast med programmeringsproblemer. Sist, men ikke minst, skal Solveig Ruuds innsats fremheves. Hun ydet god og tidkrevende assistanse ved å tegne alderspyramidene.

10. LITTERATURHENVISNINGER

Bogue, Donald J.; Shryock, Henry S. Jr. and Hoermann, Siegfried A. (1957): Subregional Migration in the United States, 1935-40. Volume I: Streams of Migration Between Subregions. Scripps Foundation, Miami University, Oxford, Ohio.

Folkemengden etter alder 31. desember 1965.
Norges Off. Statistikk A 222, Oslo 1968.

Folkemengdens bevegelse 1966.
Norges Off. Statistikk XII 233, Oslo 1968.

Gilje, Eivind; Hoem, Jan M. og Skaug, Helge (1969): Registrert og oppgitt flyttedato. Arbeidsnotat IB 69/1 fra Statistisk Sentralbyrå, Oslo.

Goldstein, Sidney (1964): The Extent of Repeated Migration: An Analysis based on the Danish Population Register. Journal of the American Statistical Association, 59, p.1121-1132.

Hoem, Jan M. (1967): Grunnbegreper i formell befolkningslære. Memorandum fra Sosialøkonomisk Institutt, Universitetet i Oslo, 7.februar 1967.

Hoem, Jan M. (1968): Befolkningsprognosemodellens flyttingsrelasjoner. I. Arbeidsnotat IO 68/11 fra Statistisk Sentralbyrå, Oslo.

Jakobsson, Arne (1969): "Omflyttingen i Sverige 1950-60. Komparative studier av migrasjonsfält, flyttningsavstånd och mobilitet." Nr. 5 i Monografiserie i anslutning till folk- och bostadsräkningen i Sverige 1960, Statistiska Centralbyrån och Bostadsstyrelsen, Stockholm.

Rowntree, John A. (1957): Internal Migration: A Study of the Frequency of Movement of Migrants. Studies on Medical and Population Subjects No.11, General Register Office, London.

Skaug, Helge (1967): The Norwegian Population Register System. Arbeidsnotat IO 67/2 fra Statistisk Sentralbyrå, Oslo.